

УДК 657.1

Кундря-Висоцька О. П.

кандидат економічних наук, професор,
 професор кафедри облікових технологій та оподаткування,
 Університет банківської справи, Львів, Україна;
 e-mail: kundrya-vysotska@ukr.net; ORCID ID: 0000-0001-9760-9266

Вагнер І. М.

кандидат економічних наук, доцент,
 доцент кафедри облікових технологій та оподаткування,
 Університет банківської справи, Львів, Україна;
 e-mail: vim280707@meta.ua; ORCID ID: 0000-0003-4928-4772

Демко І. І.

кандидат економічних наук, доцент,
 доцент кафедри облікових технологій та оподаткування,
 Університет банківської справи, Львів, Україна;
 e-mail: iruna.demko@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-2186-1876

ІМАНЕНТНА ФІЛОСОФІЯ СУЧАСНОГО ОБЛІКУ В КОНТЕКСТІ ПОГЛИБЛЕННЯ СУТНОСТІ ЙОГО ПРЕДМЕТА

Анотація. Обґрунтовано вплив зовнішнього середовища на формування внутрішньої філософії бухгалтерського обліку на основі іманентного зв'язку, що зумовлює розширення предметної площини облікової системи під впливом зростаючих інформаційних запитів.

Доведено доречність використання поняття «іманентність» як одного з інструментів розширення предметної площини сучасного бухгалтерського обліку через його практичну, моделюючу і наукову компоненти.

У процесі аналізу розширення практичної площини охарактеризовано інституційні (формальні та неформальні) обмеження, що перешкоджають обліковій системі забезпечувати зростаючі інформаційні запити. Виділено чотири групи обмежень, породжених ґносеологічно: теоретичні, методичні, регуляторні, а також неформальні обмеження, які на сьогодні сформувавши психологічні стереотипи на предмет консервативності облікової практики, науки та облікової професії.

Доведено, що розвиток предметної площини сучасного обліку відбувається через інтерпретацію можливих альтернативних варіантів у контексті творчого, професійного підходу фахівців з обліку. Ідеться про превалювання професійного судження як ознаки творчого професійного контенту іманентної облікової філософії на сьогодні, що доводить предметні інтерпретації у фаховому розвитку облікової системи. Деталізовано умови для застосування професійного судження в сучасному обліку, що забезпечує розширення та удосконалення методики облікових процесів для суб'єктів підприємництва через фахову інтерпретацію результативної облікової інформації для потреб користувачів.

Охарактеризовано наукову площину бухгалтерського обліку як динамічну систему знань, які розкривають нові явища в суспільстві і природі, з метою використання їх у практичній діяльності. Доведено, що наукові дослідження в галузі бухгалтерського обліку, маючи свою специфіку, історично тривають у контексті вирішення двох взаємообумовлених запитань: як бухгалтерський облік впливає на навколишній світ і як світ впливає на бухгалтерський облік.

Констатовано наявність певних дезінтеграційних тенденцій в обліковій науці, пов'язаних із виокресленням наукової концепції щодо розширення предметної площини обліку. Виокремлено три основні значення наукових досліджень у галузі бухгалтерського обліку, які «іманентно» відповідають визначенням у роботі напрямом розширення його предмета.

Запропоновано і конкретизовано наукові дослідження в галузі бухгалтерського обліку здійснювати не в будь-яких напрямках, а лише в найбільш вагомих, які мають значення для теорії і практики розвитку бухгалтерського обліку і є актуальними на певний момент часу.

Ключові слова: бухгалтерський облік, іманентна філософія обліку, предметна площина бухгалтерського обліку, облікова система.

Формул: 0; рис.: 4; табл.: 1; бібл.: 12.

Kundrya-Vysotska O.

*Ph. D. in Economics, Professor,
Professor of the Department of Accounting Technologies and Taxation,
Banking University, Lviv, Ukraine;
e-mail: kundrya-vysotska@ukr.net; ORCID ID: 0000-0001-9760-9266*

Vagner I.

*Ph. D. in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Accounting Technology and Taxation,
Banking University, Lviv, Ukraine;
e-mail: vim280707@meta.ua; ORCID ID: 0000-0003-4928-4772*

Demko I.

*Ph. D. in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Accounting Technology and Taxation,
Banking University, Lviv, Ukraine;
e-mail: iruna.demko@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-2186-1876*

IMMANENT PHILOSOPHY OF MODERN ACCOUNTING IN THE CONTEXT OF DEEPENING THE ESSENCE OF ITS SUBJECT

Abstract. The influence of the external environment has been analyzed on the formation of the internal philosophy of accounting based on immanent connection is substantiated, which causes the expansion of the subject plane of the accounting system under the influence of growing information requests.

The relevance of using the concept of «immanence» as one of the tools to expand the subject area of modern accounting through its practical, modeling and scientific components is proved.

In the process of analysis of the expansion of the practical plane, institutional (formal and informal) constraints are characterized, which prevent the accounting system from providing growing information requests. There are four groups of limitations generated by epistemology: theoretical, methodological, regulatory, and informal restrictions, which today have formed psychological stereotypes about the conservatism of accounting practice, science and the accounting profession.

It has been proved that the development of the subject plane of modern accounting occurs through the interpretation of possible alternatives in the context of the creative, professional approach of accounting professionals. It is about the prevalence of professional judgment as a sign of creative professional content of the immanent accounting philosophy today, which proves the subject interpretations in the professional development of the accounting system. The conditions for the application of professional judgment in modern accounting are detailed, which provides expansion and improvement of the methodology of accounting processes for business entities through professional interpretation of effective accounting information for the needs of users.

The scientific plane of accounting is characterized as a dynamic system of knowledge that reveals new phenomena in society and nature in order to use them in practice. It is proved that research in the field of accounting, having its own specifics, historically continues in the context of solving two interrelated issues: how accounting affects the world around us and how the world affects accounting.

The research states the existence of certain disintegration trends in accounting science, associated with the definition of the scientific concept of expanding the subject area of accounting.

There are three main values of research in the field of accounting, which «immanently» correspond to the identified areas of expansion of its subject.

It has been proposed and specified that scientific research in the field of accounting should not be carried out in any areas, but only in the most important ones, which are important for the theory and practice of accounting development and are relevant at a certain point in time.

Keywords: accounting, immanent philosophy of accounting, the subject plane of accounting, accounting system.

JEL Classification M40

Formulas: 0; fig.: 4; tabl.: 1; bibl.: 12.

Вступ. Про роль, значення, сутнісні характеристики бухгалтерського обліку чимало сказано, обговорено, доведено. Проте проблема сучасного бачення ролі обліку та його функціональності в управлінні сучасними бізнес-процесами залишається актуальною на предмет виокреслення значимості як облікової системи, так і фахівців з обліку з огляду на «консервативні погляди користувачів», що трактують сучасний облік традиційно як рахівництво. У силу цього доведення значимості обліку як потужної інформаційної системи — це питання фахової, предметної принциповості, яке потребує повсякчасного обґрунтування під впливом факторів і чинників, які з'являються в сучасному менеджменті, у сучасних бізнес-процесах.

Вплив зовнішнього середовища на облікову систему формує її «внутрішню філософію», яка з роками чітко демонструє іманентний зв'язок обліку та стилю ведення бізнесу, обліку і презентації інформації про результати діяльності, обліку та кваліфікаційних вимог до фахівців тощо. На нашу думку, важливо вжити поняття «іманентність» як інструмент для виокреслення ролі обліку для цілей сучасного менеджменту, зміни консервативних поглядів на облік загалом та обґрунтувати значимість іманентної філософії обліку для розширення його предметної площини.

Аналіз досліджень і постановка завдання. Велике значення та науково-практичну цінність мають комплексні дослідження вчених з проблем розширення предметної площини бухгалтерського обліку. Найбільш вагомими на пострадянському просторі є дослідження та праці Я. В. Соколова, сформовані, у свою чергу, за роботами Л. Пачолі, Б. Вентурі, І. Шера, Ж. Дюмарше, М. Хендріксена, О. Рудановського, О. Галагана, М. Метьюса та ін.

У сучасній Україні найбільш ёмко еволюцію формування предмета бухгалтерського обліку висвітлили такі науковці: Ф. Ф. Бутинець, С. Ф. Голов, Ю. А. Кузьмінський, Г. Г. Кірейцев, Є. В. Мних, М. С. Пушкар, С. Ф. Легенчук, В. М. Жук, Н. М. Малюга і низка інших дослідників. У силу цього сьогодні облікову методологію розширено та удосконалено.

Разом з тим проблема розширення предметної площини залишається потенційно важливою в силу змін, що відбуваються в соціально-економічному просторі, які, у свою чергу, змінюють умови в бізнесі, у діловому світі, а тому актуалізують нові об'єкти для розширення предмета бухгалтерського обліку.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні іманентної філософії бухгалтерського обліку як одного з інструментів розширення предметної площини сучасного бухгалтерського обліку через його практичну, моделюючу та наукову компоненти.

Результати дослідження. Іманентність (з лат. *immanens* — «властивий, притаманний чомусь») — характеристика притаманності, властивості предмета чи явища, що впливає з його внутрішньої природи. Звідси *іманентна філософія* — суб'єктивно-ідеалістичний напрям у філософії — напрям, який ототожнює буття, реальність, що пізнається, зі змістом свідомості, і заперечує існування незалежної від свідомості дійсності [1]. На нашу думку, дуже доречним є такий підхід до розв'язання проблем аналітичної оцінки функціонування облікової системи в сучасній економіці.

Проблема «ідентифікації» обліку як науки має «свою тривалу історію» і, на жаль, динамічно прогресує, попри те, що процеси глобалізації, які відбуваються, спонукають по-

новому «дивитись» на бухгалтерський облік, — саме, як на основу та першоджерело всезагальної інформаційної системи. Окрім цього, наукові та інформаційні технології відчутно ефективно вплинули на методики формування результативної інформації як у контексті розширення аналітики, так і в сенсі оперативності її формування. І важливо зауважити, що такі процеси мають чітку тенденцію прогресувати, а відтак, облік, відповідно, «повинен швидко адаптуватись» до нових вимог і потреб користувачів, розширюючи свою предметну площину.

Погоджуємось із думкою, що «рамки дослідження предмета обліку затиснені встановленими раніше уявленнями і впливом інститутів, які користуються бухгалтерською інформацією та формують методологію обліку, спрямовуючи наукові пошуки в попередні теорії. Тому нагально постає потреба у зміні уявлення про бухгалтерський облік «у головах людей» не лише як про сервісну функцію, що забезпечує ухвалення управлінських рішень на різних рівнях, не лише як про систему прикладних наукових знань, але і як про теоретичну науку, здатну пояснювати через систему бухгалтерського обліку вплив інститутів на формування інформаційних потоків, на поведінку бухгалтера та осіб, зацікавлених у його роботі, на «поведінку» капіталу та організацій (підприємств)» [1, с. 17]. Саме так, оскільки властива обліку іманентна філософія через методику формування інформаційних потоків створює і розширює предметну площину для ухвалення управлінських рішень залежно від суспільно-економічних формацій, способів виробництва і форм власності, потреб користувачів. У кінцевому підсумку формується база для розуміння стану та можливостей передбачити на практиці багато ризиків, резервів, напрямів розвитку тощо. Відповідно, облікова система сьогодні вже давно стала не просто функціонально правильно працювати з цифрами. Зараз — це переплетення знань з різних сфер діяльності, у тому числі юриспруденції, інформаційних та інших наукоємних технологій.

Погоджуємося, зокрема, з автором [2], що предметна площина сучасного обліку розвивається у трьох напрямках (рис. 1).

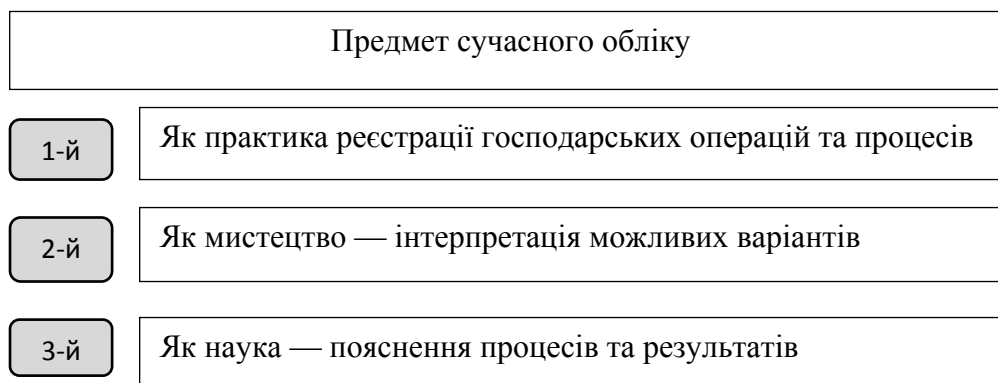

Рис. 1. Напрями розвитку предметної площини сучасного обліку

Примітка. Сформовано за [2].

Таким чином, розширення предметної площини облікової системи саме за напрямками: практика, мистецтво, наука відбувається цілком об'єктивно. Що маємо на сьогодні стосовно розвитку практики. Слід зауважити, що саме в цій площині предмета «домінують» різні інституційні обмеження, які «формують рамки», що перешкоджає обліковій системі забезпечувати зростаючі інформаційні запити.

Більше того, з цього приводу професор С. Ф. Голов зазначає: «...систему обліку доречно досліджувати, спираючись на теорію обмежень, згідно з якою кожна система має принаймні одне обмеження, яке перешкоджає системі у досягненні її мети». [4, с. 41]. Погоджуємося з автором на предмет того, що облікова система має не одне, а принаймні чотири групи обмежень, породжених гносеологічно. Маються на увазі теоретичні, методичні, регуляторні, а також неформальні обмеження (табл.)

Характеристика ряду обмежень розвитку предметної площини бухгалтерського обліку

Види обмежень	Характеристика обмежень
Теоретичні обмеження	У формі загальноприйнятих принципів бухгалтерського обліку (обачності, автономності, послідовності, єдиного грошового вимірника тощо), які формувалися ще за адміністративно-командної системи управління і які не завжди можуть бути адекватними сучасним викликам, нестандартним підходам до провадження і розвитку господарської діяльності
Методичні обмеження	Обмеження чітко визначеним складом елементів бухгалтерського обліку, що методично регламентують процеси і процедури формування результативної облікової інформації
Регуляторні обмеження	Проведення процесу перетворення вхідної інформації у вихідну відповідно до чітко прописаних вимог (рекомендацій)
Неформальні обмеження	Психологічні стереотипи щодо обмеження, консервативності облікової практики, науки, професії в контексті вищезазначених формальних обмежень

Примітка. Сформовано за [4].

Такі обмеження склалися і «працюють», м'яко кажучи, давно. Це свого роду «гальмівна система», що функціонує паралельно з обліковою. Безумовно, її вплив має чітку і стабільну динаміку а відповідно — і вплив на сам облік та його консервативне сприйняття в соціально-економічному середовищі.

З цього приводу погоджуємося з автором [5]. Спостерігається ненормальна пріоритетність впливу формальних інститутів на свідомість «людей економічних». Такий вплив практично не дає бухгалтерам свободи дії в реалізації свого права на професійне судження і права на розбудову професійної діяльності в соціально-економічному просторі. Науково-освітні інститути, зосереджуючись на методичних складових, слабкі і розв'язанні методологічних та ідеологічних проблем задля зміни уявлення та посилення ролі бухгалтерського обліку у вітчизняній економіці.

Отож, у такому світлі облік як система має розвиватися, і не зважаючи ні на що, розвивається. Не зважаючи на усілякі формальні та неформальні інституційні обмеження, облікова методологія здатна охоплювати будь-які вхідні інформаційні масиви, виокреслені потребами користувачів. Ось тут і реалізується виокреслена на початку нами іманентна філософія розвитку обліку. Очевидно, саме тому на сьогодні його частіше інтерпретують як облікову систему, коли «за потреби» задіюються відповідні підсистеми: управлінський облік, стратегічний облік, екологічний облік, соціальний облік чи облік сталого розвитку підприємства. Це і є беззаперечним фактом розвитку облікової практики на вимогу інформаційних запитів.

Щодо розвитку предметної площини сучасного обліку через інтерпретацію можливих альтернативних варіантів, іншими словами, у контексті творчого, професійного підходу фахівців з обліку (див. *рис. 1*), потрібно також констатувати «прогрес». Так, бухгалтер сьогодні стає активним учасником управлінських процесів серед багатоваріантності відображення економічної ситуації, що вимагає нових підходів як до формування, сприйняття, так і до реалізації бухгалтерських стандартів. Зрозуміло, що в цих умовах не можлива повна й суворая регламентація всіх бухгалтерських процедур і правил. Тому багато з них мають описовий, альтернативний характер. У такому разі також спрацьовує іманентна філософія обліку. Через відсутність чітких і однозначних рекомендацій щодо проведення в обліку низки об'єктів, їх застосування приводить бухгалтера до потреби мати особисту, обґрунтовану думку про доцільність використання на конкретно взятому підприємстві того чи іншого варіанта обліку. Ідеться про превалювання професійного судження. Це поняття «прийшло» до нас не так давно. Це чітка ознака творчого професійного контенту іманентної облікової філософії на сьогодні, яка доводить предметні інтерпретації у фаховому розвитку облікової системи (*рис. 2*). Така ситуація є взаємообумовленою інформаційними потребами та необхідністю розширення предметної площини традиційного обліку, що і дає можливість спостерігати, констатувати та аналізувати, а отже — доводити «творчість» облікової системи.

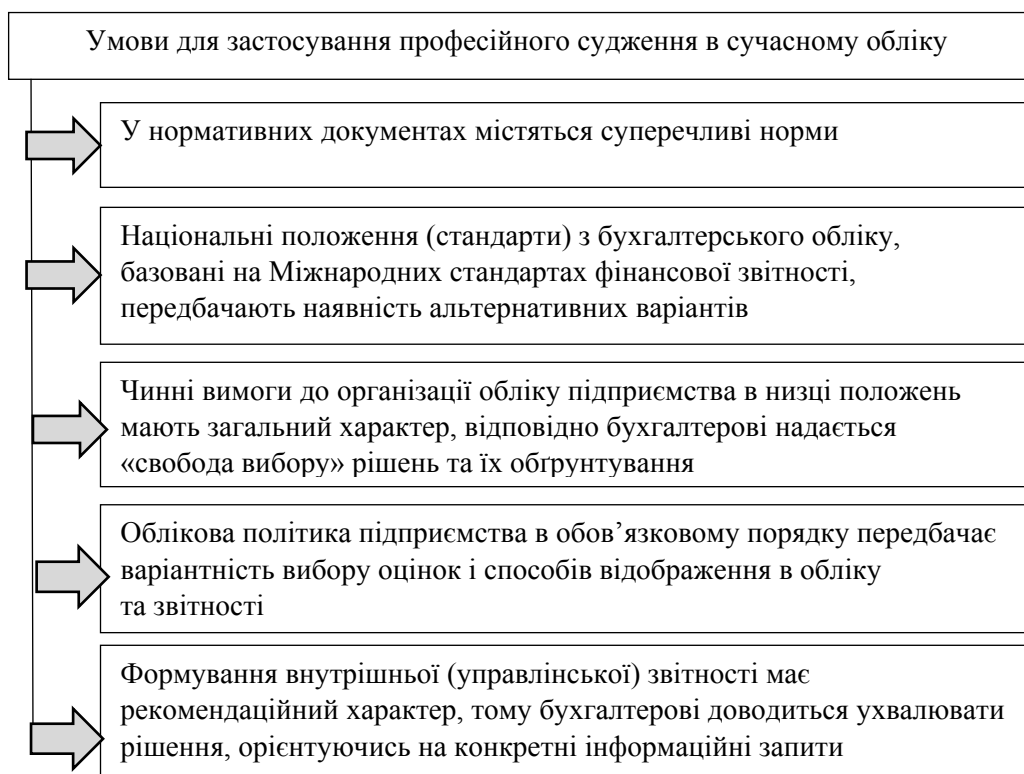

Рис. 2. Предметна площина застосування професійного судження в обліку
Примітка. Сформовано авторами.

Отож, концепція теорії обмежень, з одного боку, невідворотно стримує, проте реальність, об'єктивний розвиток бізнесу роблять своє. Саме тому сьогодні маємо облікову систему, здатну, функціонуючи, самовдосконалюватись і розвиватись «у міру потреби».

Дуже доречною є теза іспанського вченого Б. Солозано, який ще 1603 року писав, що «бухгалтерський облік стоїть вище від усіх наук і мистецтв, оскільки всі мають потребу в ньому, а він не має потреби ні в кому; без бухгалтерського обліку світ був би некерованим і люди не змогли б розуміти один одного» [6, с. 81].

Аналізуючи актуальність і проблеми розширення предметної площини обліку, неможливо не звертати увагу на професійні аспекти сучасного фахівця-бухгалтера. Бухгалтер, безумовно, є ключовим співробітником, основною рисою якого традиційно вважається належне знання предметної області фінансового обліку. Його відмінна бухгалтерська компетенція обов'язкова для управління підприємством. Відповідно, за потреби такий фахівець має швидко навчатися, миттєво пристосовуватися до нових умов. На нинішній день бухгалтери працюють із достатньо великою кількістю програм, електронним документообігом, електронною звітністю. Слід зауважити, що програмне забезпечення оновлюється частіше, ніж на практиці встигають до нього звикнути. Тому фахівець з обліку щоразу має засвоювати якомога більше та швидше. У принципі так і є. Хороший бухгалтер бере на себе як функції методичні, так і функції, пов'язані з формуванням професійного судження та бази для ухвалення оптимальних управлінських рішень, про що, властиво, зазначено вище (рис. 3).

Слід зауважити, що в Законі прописано тільки потрібні вимоги, які ставляться до бухгалтера. За фактом ці фахівці беруть на себе набагато більше. Усі це знають. Більше того, вищий менеджмент будь-якого бізнесу вважає нормою і «проблемою бухгалтера» осягати нові технології, методики задля забезпечення зростаючих інформаційних запитів. Відтак, осягнення «нових викликів» спонукають сучасного фахівця з обліку постійно вчитися. Однозначно, іманентна філософія і тут працює.

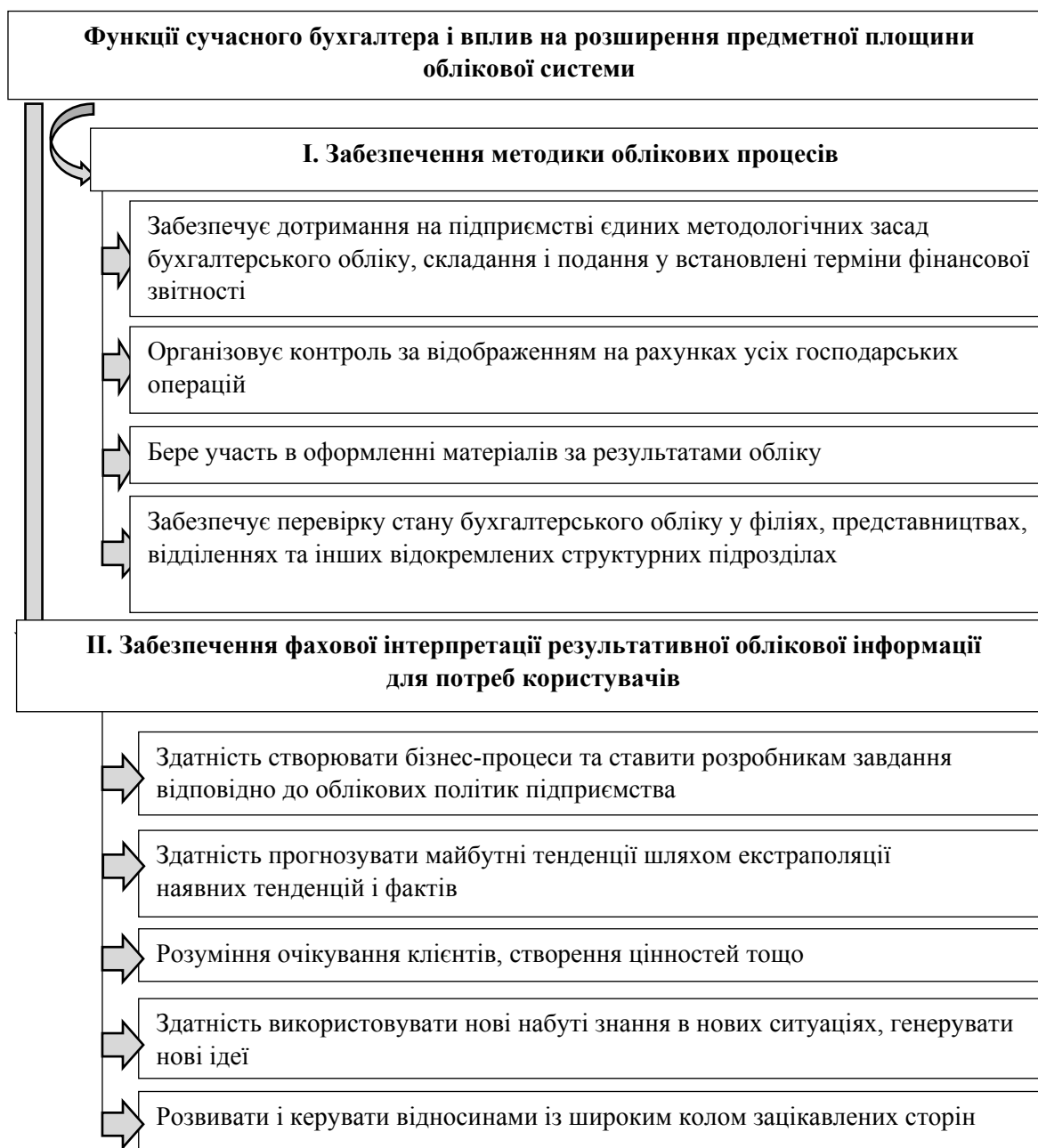

Рис. 3. Фахові характеристики сучасного бухгалтера в контексті участі в розширенні предметної площини обліку

Примітка. Сформовано за [7].

Безумовно, облік має «свою наукову нішу». Саме ця складова контенту облікової філософії дає вектор розвитку предметної площини (див. *рис. 1*). Погоджуємося з автором [8]: «Історичний розвиток і сучасний стан бухгалтерського обліку засвідчує, що облік являє собою окрему самостійну галузь наукових знань, що має відповідні системо утворювальні ознаки і є складовою загальної системи прикладних економічних наук у сфері забезпечення господарської діяльності підприємств потрібною інформацією». Так, безумовно, облік — це наука.

Влучною, на нашу думку, є теза щодо ідентифікації поняття «наука» [9]. Наука — це динамічна система знань, які розкривають нові явища в суспільстві і природі з метою використання їх у практичній діяльності людей. Ідеться ніби конкретно про облік. Адже наукові дослідження в галузі бухгалтерського обліку, маючи свою специфіку, історично тривають у контексті вирішення двох взаємообумовлених запитань: як бухгалтерський облік впливає на навколишній світ і як світ впливає на бухгалтерський облік.

Прикладне характер результатів наукових досліджень в обліку можна чітко позиціонувати (рис. 4).

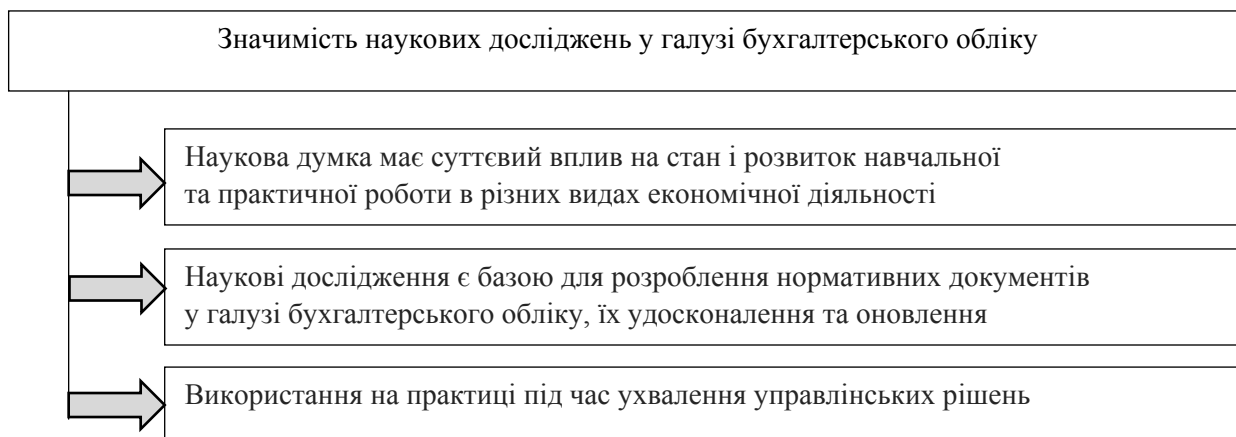

Рис. 4. Значення наукових досліджень у галузі бухгалтерського обліку

Примітка. Сформовано авторами.

Відомо, що складність бухгалтерської науки зумовлена складністю господарських процесів, що відбуваються у світі. Тому для її вивчення, на думку відомого вченого А. Хейльброннера, потрібно мати «витривалість верблюда і терпіння святого» [10]. За великим рахунком так і є.

Слід зазначити, що попри чіткі досягнення на сучасному етапі розвитку облікової науки можна констатувати певні дезінтеграційні тенденції. Зокрема, розширення предметної бази спонукало до появи (створення) нових напрямів (видів) обліку: стратегічного контролінгу, соціального, екологічного та низки інших. Таке виокремлення видів обліку (підсистем) важко пояснити, керуючись лише традиційною теорією обліку. Слід відмітити, що облікова наука є прикладною і у своєму динамічному розвитку має чіткий «практичний орієнтир». Іншими словами, зміни, що відбуваються в економіці, у бізнес-процесах, мають знайти своє відображення відповідно в облікових процесах, що, у свою чергу, вимагає вироблення наукового контенту облікової методології.

Логічно, що така ситуація потенційно зумовлює потребу в наукових пошуках на базі практичного облікового аспекту, проведенні нових ґрунтовних наукових досліджень, що мають забезпечити інтеграцію наявних нових напрямів розвитку бухгалтерського обліку за допомогою побудови єдиної теоретичної конструкції. А поки що, на нашу думку, можна констатувати наповнення наукового облікового контенту «персоналістичними теоріями», оскільки автори (групи авторів), розширюючи теоретичну площину бухгалтерського обліку, доводять, що кожна з них формує власне уявлення про його предмет.

Висновки. Вироблення єдиної теоретичної конструкції в обліковій науці — складний і багатогранний процес. Проблематика усе-таки полягає в домінуванні нормативного підходу в наукових дослідженнях і прикладних розробках, попри те, що за останні десятки років контент наукових досліджень наповнено соціально-економічною складовою розвитку бухгалтерського обліку як прикладної науки.

Оскільки бухгалтерське наукове дослідження є складним і багатогранним процесом, у якому поєднуються організаційні, технічні, економічні, правові і психологічні аспекти вивчення і розширення його предметної площини за допомогою наукових методів, що має на меті встановлення закономірностей, його доцільно здійснювати лише в найбільш вагомих пріоритетних напрямках, які мають значення і є актуальними для теорії і практики розвитку бухгалтерського обліку на певний момент часу. Саме властива обліковій іманентна філософія розширення його предметної площини дозволяє визначати в часі і просторі нові об'єкти, які мають інтерес для вироблення наукової методології, а відповідно, і розширення його предмета.

Література

1. Іманентність // Вікіпедія. URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki>.
2. Жук В. М. Поглиблення сутності предмету бухгалтерського обліку. *Облік і фінанси АПК*. 2012. № 1. С. 16—23.
3. Кундря-Висоцька О. Інформаційна інфраструктура сучасних бізнес-комунікацій в бухгалтерському обліку. *VI Міжнародна науково-практична конференція, присвячена 20-й річниці створення кафедри аудиту КНЕУ*. Київ : КНЕУ, 2020. С. 425—427.
4. Голов С. Ф. Удосконалення системи обліку на основі теорії обмежень. Матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми розвитку обліку, аналізу, контролю і оподаткування в контексті європейської інтеграції та сучасних викликів глобалізації», м. Львів, 14—15 травня 2021 р. / Львівський торговельно-економічний університет. Львів, 2021. С. 41—44.
5. Жук В. М. Наукова гіпотеза трактування бухгалтерського обліку як соціально-економічного інституту. *Облік і фінанси АПК*. URL : <http://magazine.faa.org.ua/naukova-gipoteza-traktuvannya-buhgalterskogo-obliku-yak-socialno-ekonomichnogo-institutu.html>.
6. Соколов Я. В. Бухгалтерский учет: от истоков до наших дней : уч. пособие для вузов. Москва : Аудит, ЮНИТИ, 1996. 638 с.
7. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 40. URL : <https://document.vobu.ua/doc/3241>.
8. Крупка Я. Д. Бухгалтерський облік як наука і практична діяльність. URL : <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/21907/1/32-35.pdf>.
9. Бухгалтерський облік у системі наук. URL : <https://library.if.ua/book/46/3156.html>.
10. Бухгалтерський облік як наука. URL : https://pidru4niki.com/70308/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/buhgalterskiy_oblik_nauka.
11. Поняття, види та значення наукових досліджень у галузі бухгалтерського обліку. URL : https://pidru4niki.com/70311/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/ponyattya_vidi_znachennya_naukovih_doslidzhen_galuzi_buhgalterskogo_obliku.
12. Кундря-Висоцька О. П., Любенко А. М., Демко І. І. Сучасна облікова система в контексті її поліфункціональності. *Вісник Університету банківської справи*. 2019. № 1 (34). С. 78—85.
Статтю рекомендовано до друку 19.02.2022

© Кундря-Висоцька О. П., Вагнер І. М., Демко І. І.

References

1. Immanentist [Immanence]. (n. d.). *Wikipedia* — *Wikipedia*. Retrieved from <https://uk.wikipedia.org/wiki> [in Ukrainian].
2. Zhuk, V. M. (2012). Pohlyblennia sutnosti predmetu bukhgalterskoho obliku [Deepening the essence of the subject of accounting]. *Oblik i finansy APK — Accounting and finance of agro-industrial complex, 1*, 16—23 [in Ukrainian].
3. Kundria-Vysotska, O. (2020). Informatsiina infrastruktura suchasnykh biznes-komunikatsii v bukhgalterskomu obliku [Information infrastructure of modern business communications in accounting]. *VI Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia, prysviachena 20-y richnytsi stvorennia kafedry audytu KNEU — VI International Scientific and Practical Conference dedicated to the 20th anniversary of the KNEU Audit Department*. (pp. 425—427). Kyiv: KNEU [in Ukrainian].
4. Holov, S. F. (2021). Udoshkonalennia systemy obliku na osnovi teorii obmezhen [Improving the accounting system based on the theory of constraints]. *Materialy IX Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii «Aktualni problemy rozvytku obliku, analizu, kontroliu i opodatkuvannia v konteksti yevropeiskoi intehratsii ta suchasnykh vyklykiv hlobalizatsii», m. Lviv, 14—15 travnia 2021 r. — Proceedings of the IX International Scientific and Practical Conference «Actual Problems of Accounting, Analysis, Control and Taxation in the Context of European Integration and Modern Challenges of Globalization», Lviv, May 14—15, 2021*. (pp. 41—44). Lviv [in Ukrainian].
5. Zhuk, V. M. (n. d.). Naukova hipoteza traktuvannia bukhgalterskoho obliku yak sotsialno-ekonomichnoho instytutu [Scientific hypothesis of the interpretation of accounting as a socio-economic institution]. *Oblik i finansy APK — Accounting and finance of agro-industrial complex*. Retrieved from <http://magazine.faa.org.ua/naukova-gipoteza-traktuvannya-buhgalterskogo-obliku-yak-socialno-ekonomichnogo-institutu.html> [in Ukrainian].
6. Sokolov, Ya. V. (1996). *Buhgalterskiy uchet: ot istokov do nashih dnei* [Accounting: from the origins to the present day]. Moscow: Audit, YUNITI [in Russian].
7. Verkhovna Rada Ukrainy. (1999). Zakon Ukrainy «Pro bukhgalterskiy oblik ta finansovu zvitnist i Ukraini» vid 16.07.1999 № 996-XIV [Law of Ukraine «On Accounting and Financial Reporting and Ukraine» of 16.07.1999 № 996-XIV]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy — Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine, 40*. Retrieved from <https://document.vobu.ua/doc/3241> [in Ukrainian].
8. Krupka, Ya. D. (n. d.). *Bukhhalterskiy oblik yak nauka i praktychna diialnist* [Accounting as a science and practice]. Retrieved from <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/21907/1/32-35.pdf> [in Ukrainian].
9. *Bukhhalterskiy oblik u systemi nauk* [Accounting in the system of sciences]. (n. d.). Retrieved from <https://library.if.ua/book/46/3156.html> [in Ukrainian].
10. *Bukhhalterskiy oblik yak nauka* [Accounting as a science]. (n. d.). Retrieved from https://pidru4niki.com/70308/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/buhgalterskiy_oblik_nauka [in Ukrainian].
11. *Ponyattia, vydy ta znachennia naukovykh doslidzhen u haluzi bukhgalterskoho obliku* [The concept, types and significance of research in the field of accounting]. (n. d.). Retrieved from https://pidru4niki.com/70311/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/ponyattya_vidi_znachennya_naukovih_doslidzhen_galuzi_buhgalterskogo_obliku [in Ukrainian].
12. Kundria-Vysotska, O. P., Liubenko, A. M., & Demko, I. I. Suchasna oblikova sistema v konteksti yii polifunktionalnosti [Modern accounting system in the context of its multifunctionality]. *Visnyk Universytetu bankivskoi spravy — The Banking University Bulletin, 1* (34), 78—85 [in Ukrainian].

The article is recommended for printing 19.02.2022

© Kundria-Vysotska O., Vagner I., Demko I.